21e JAARGANG No. 12 22 DECEMBER 1945

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Administratieadres: Drukkerij Kemink en Zoon, Over den Dom, Utrecht, Telefoon 11989.

Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes Telef. No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: *f* 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië *f* 10.— per jaar. Advertentiën: 10 ct. p. mm. Losse nummers 20 ct.

INHOUD: Hoofdartikel: Kerstfeest: het volkomen mirakel. Spruyte Davids, Hier schuilt.... — Uit de Schrift: Het Dictaat. Immanuel. — Geestelijke adviezen: Voor het geloof of door het geloof. — Het boek van de week: „Het gevaar dat dreigde". — Bij de jaarwisseling. Jaarwisseling. — Literatuur en Kunst: Onze psalmwijzen van straatliederen? — Groninger brieven. — Persschouw: Roomsch en protestantsch. Jeugdorganisaties. Het fantasie-tje. De weldaden des verbonds. De kerk in Indië. Hoe is 't met Indië? De antithese. De Hervormde synode inzake de radio-kwestie. — Stemmen uit onze Kerken: Gedwongen afscheid. — Kerkelijk leven: Verfijnde Remonstranten als medewerkers van het Gereformeerde weekblad. Een beleefd doch dringend verzoek. Pluriformiteit der Kerk II. — Wat is de mensch? — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

KERSTFEEST, — HET VOLKOMEN MIRAKEL.

door Prof. Dr K. SCHILDER.

Kerstfeest 1945 — eindelijk is de baan weer vrij voor 't woord van 't vleeschgeworden Woord.

Weggevaagd is het heidendom, dat in Nederland de wegen kwam versperren, waarlangs die *goede* boodschap haar herauten placht te zenden. We hebben ze op die van God gebaande wegen zien paradeeren: de woordvoerders van het nieuw-germaansche heidendom. Ze hebben ons willen opdringen wat hun ook zelf was vóór-gezet: de verkondiging van een met bloed en bodem saamgegroeiden cultus van de oud-germaansche goden, die tot het noordsche ras met meer recht spreken mochten dan 't ooit den „Jood" van Bethlehem vergund geweest was. Ze schreven hun malle brochures, gedrukt op kostelijk papier, en de naam van afvallige gereformeerden, die geen kerkeraad dorst „schorsen", prijkte op de titelpagina, al kon een kind begrijpen, dat de auteur in werkelijkheid een ander was geweest. En ze waren den boeren een boer, den geleerden een geleerde, den dichter een dichter.

Maar nu is dit alles voorbij. Kanonnen en vlammenwerpers joegen *deze* heidenen van onze verkeerspleinen weg. De gevangenis slokte de meest markante figuren van hun achterhoede op. We *kunnen* ons Kerstfeest weer vieren.

* * *

Maar of we 't ook doen zullen?

Het staat te vreezen, dat in overgroote meerderheid ons volk aan het Kerstfeest ontzonken is, eens en voor goed. Want de heidenen van *bepaalde* kleur zijn wel weggestormd, maar het heidendom van *allerlei* signatuur, dát was — en bleef. De Barthianen zijn er nog, en roeren de trom. „Uren met Novalis" — den romantischen panchristist — kunt ge genieten in een boek, dat broederlijk ligt naast een ander, dat u „Uren met Calvijn" laat beleven. Gereformeerde banvonnissen-onderteekenaars schrijven verzamelwerken met anderen, die den Christus der Schriften niet meer kennen, en den uit de maagd Geborene als zoodanig niet meer gelooven. De kerst-„*idee*", de incarnatie-„*theorie*"- de Christus-„*beschouwing*" legt zich meer en meer erbij neer, te worden „*vergeleken*" met andere ideeën, theorieën, beschouwingen, en te solliciteeren naar een gunstige recensie na een „*vergelijkend*" examen.

Het wordt dus wel hoog tijd, ons te herinneren, dat God in den Kerstnacht geen *sollicitanten* naar een brevet van geloofwaardigheid heeft uitgezonden als goede getuigen van zijn komst — in het vleesch. Het waren *herders*, die Hij als getuigen opriep, om te zien het woord, dat er geschied was. En die herders waren juist als *getuigen* onaannemelijk voor de publiekrechtelijke lichamen van het Israël uit de volheid des tijds.

Dit ligt ook in den aard der Zaak van Kerstnacht.

Want de vleeschwording des Woords is het volkomen *wonder*.

* * *

SPRUYTE DAVIDS.

Een spruytgen heeft de Heer geplant
Te Bethlehem int Jootsche lant,
Wt Davids stam gesproten,
Vol Conincklijke loten.

Sijn twijgen staen wijt wt-gebreyt,
Met bloemen cierlijck overspreyt
Als met een peirlen crone.
Geen schoonheyt is soo schone.

In 's Heeren lusthof sal hij staen
Vol vruchten die de siel versaen.
Sijn loof geneest de crancken
Wijt boven alle drancken.

Gods waerheyt sal sijn wortel sijn,
Gods heete liefd' sijn sonne-schijn,
Den groten Geest een reyne
En levende fonteyne.

O Vader goet, geeft dat wij ras
Dit over-costelijk gewas
Met herten-vreugd' genieten;
Geen cruys sal ons verdrieten.

JACOB REVIUS.

Kant heeft in één van zijn „Sieben kleine Aufsätze" gepoogd van de wonderen een indeeling te geven.

Maar elke indeeling faalt in den Kerstnacht.

Hij spreekt van een *rigoreus* mirakel (een wonder in den *strengen* zin van 't woord), wanneer het zijn grond heeft in een ding buiten de wereld, en dus *niet in de natuur*.

Tegenover het rigoreuze staat dan bij hem het *comparatieve mirakel* (een wonder, dat slechts bij wijze van *vergelijking* dien naam verdient), een mirakel, dat wel zijn grond heeft *in een natuur*, maar dan in een zoodanige, waarvan wij de wetten niet kennen.

Komen we hiermee nu uit, als wij God vleesch zien worden?

Immers neen?

Want de „*grond*" van een wonder ligt *nooit* in een geschapen ding, nooit in een geschapen *natuur*, nooit in de geschapen *wereld*. En, zoo met „grond" bedoeld mocht zijn de „*bodem*", waaruit of waarboven het wonder opschiet en verschijnt, zonder evenwel daaruit *verklaard* te kunnen worden, welnu — het kerstwonder is „*rigoreus*", voorzoover het uit het vree-verbond tusschen Vader, Zoon en Heiligen Geest opkomt, en toch ook weer „*comparatief*", inzooverre als Hij die uit den H. Geest ontvangen is, toch uit een *vrouw*, zij het dan ook een *maagd*, geboren is, *écht gebóren*. Hij had wel een „akker", waaruit Hij opkwam en boven welken Hij verscheen, maar die akker *verklaarde* Hem niet. Hij was een *rigoreus-mirakel-zaad* naar zijn *àf*-komst (ontvangen van den H. Geest, en niet uit zaad van Adam), doch ook een *comparatief-mirakel-zaad* naar zijn *òp-komst* (geboren, na den gewonen tijd die tusschen conceptie en baring verloopt, uit een vrouw). „*Rigoreus*" was dit mirakel — want de Christus is *heelemaal* van boven. Maar „*comparatief*" was het ook, want Hij is ook heelemaal beneden, en écht onzer één, Hij is wezenlijk *van* Adam, en dus toch óók weer, door Maria, *zaad* van David, *zaad* van Sem, *zaad* van Adam. Is hij soms de *eenige*, die mensch werd *zonder* den gewonen geboorte-weg te volgen? Neen, ook Adam is *zonder dien weg* mensch geworden. En Eva. En uit „*verstorvenen*" kwam Izak voort. En weet de bioloog soms iets *verklarends* te zeggen over de *opstanding* van MENSCHEN uit.... de dooden?

In dit alles ligt onze *blijdschap* heden.

Was de vleeschgeworden Zoon *alleen* maar „*rigoreus*" wonder, we zouden aan Hem niets hebben. Hij zou *onze* schuld niet kunnen dragen in *onze* natuur, ons niet kunnen aanspreken in *onze eigen* taal, niet *onzen* dood kunnen sterven, niet *onze* kraam-, niet onze sterf-kamer vermogen te saneeren met zijn heiligenden en ontzondigenden doortocht door die plaatsen van onzen in- en uitgang.

En, — was Hij niet meer dan een „*comparatief*" wonder, de Heere God zou door Hem onzen ingang en onzen uitgang, onze kraamkamer en onze sterfkamer niet wezenlijk kunnen *bewaren* van nu aan *tot in der eeuwigheid*. Want Hij ware dan niet uit *twee* naturen geconstitueerd als de Persoon van Jezus Christus; zijn persoon ware dan niet on-eindig geweest, niet waarachtig goddelijk. Zijn offer had dan geen on-eindige *waarde* gehad. Zijn lijden evenmin. Zijn wetsbetrachting óók niet.

Wat zullen wij daarom met Kant's onderscheiding aanvangen? Ze helpt ons niet.

En toch zijn we er dankbaar voor.

Want ze bevestigt ons, wat wij te voren door het geloof reeds hebben geweten, dat namelijk het kerstwonder juist daarom *Kerst*-wonder is, dat het valt onder hetgeen *comparatief* is, d.w.z. wat zich laat meten met de *schepsel*maat; en tevens Kerst-*wonder* is, daarin, dat het ligt boven alles wat maat heeft, of wat zich meten laat met de maat en naar de analogie van hetgeen geschapen is, dat het direct-rigoreus is, dat is, zeer horribel, gansch verschrikkelijk, numineus, goddelijk, boven-menschelijk.

Immanu-EL, met-ons-is-GOD: het rigoreuze mirakel.

IMMANU-el, MET-ONS-is-God: het comparatieve mirakel.

Het Kerstkind HOMO-ousios, God GELIJK in wezen, als *waarachtig* God — het rigoreuze mirakel.

Het kerstkind HOMOI-ousios, Gode gelijkEND als mensch, die *beeld* is van zijn Maker, *waarachtig* mensch — het comparatieve mirakel.

Onze taal *schiet te kort* — het mirakel is rigoreus.

Maar onze taal *wordt niet tot zwijgen gedoemd*, ze wordt *niet uitgeschakeld*, we mogen met de engelen — die trouwens ook maar schepselen zijn — toch werkelijk *mee*-zingen, — het mirakel is comparatief.